

Прочитайте уважно текст і виконайте завдання.

На степу росте багато їстівного зела, треба лише знати, яке з нього можна їсти, щоб, бува, блекоти не вхопити чи **жаб(ь/ь)ячого**¹ маку, а різні там брандушки, або козельці, або молочайник (не той, що по толоці росте), або пасльон та дикий мак, – це все **(не)абиякі**² ласощі, степові гостинці. І степом можна йти **(без)вісти**³, і лягти на землю, прикласти вухо до землі – то тільки вмій прислухатися – шумить і гомонить, а коли лягти горілиць і вдивитися у глибоке небо, де пливуть хмарки на синьому повітрі, тоді здасться, що сам летиш у небі, одірвавшись від землі, **ро(з/с)суваєш**⁴ руками хмари, **ростеш(ь /-)**⁵ під синім повітрям і, вернувшись на землю, бачиш – скільки живих друзів у тебе в степу.

І жайворонок, що загубився в небі, співаючи жайворонісі, і орел, що повис на вітрі, ледве **ворушач(і/и)**⁶ кінчиками крил, виглядає здобич, чорногуз бродить по траві, як землемір, ящірка перебігла обніжок – зелена, мов **цибули(нн/н)я**⁷, дикі **б(ж/дж)оли**⁸ гудуть за медом, ховрашок свистить, цвіркунці – одно пиляють у свої скрипки, наче сільський швець на **весі(л/лл)і**⁹.

І **хоче(цця /ться)**¹⁰ знати, куди падає сонце, кортить дійти рівним степом до краю землі й заглянути у прірву, де вже чимало назбиралося погаслих сонць, і як вони лежать на дні провалля – як решета, як сковороди чи як жовті п'ятаки?

Малий чабанець (що може вивчитись на чабанчука й вийти на чабаненка і, нарешті, заступити батька-чабана) повертається смерком додому. Його перестриває друг, повідає, як драгувалися мати і як заходилося плачем немовля, котрого покинув Данилко, і мати, мабуть, битимуть, та не треба цього боятися, ось підемо вдвох до вечері й повечеряємо, а при мені вона не битиме, і потім воно й не болітиме, коли гаразд наїсися, то, виходить, треба добре наїстися і нічого не боятися. Вони йдуть удвох до хати і заходять на подвір'я, правнук Данилко і прадід Данило, старе, як мале, казали люди, бачивши їх, і під хатою стоїть сирно*, а на ньому розкішна вечеря: кислий-прекислий сирівець та ячні коржі.

І до прадіда прийшовши, котрий спав у повітці, Данилко витирав сльози, бо мимоволі набігали на очі, добре б'ється ота клята мати, друга б уже пересердилась за цілий день, «боліло? – питає прадід Данило, – а ти не зважай, бо вона господиня і гірко працює, вона нас годує, то хай і б'є, а батько твій ледащо й п'яниця, його знову проженуть од ватаги, то не вилазитиме з корчми, хлопець гордий і нікому не поклониться, а людям треба кланятись і решпекту давати, інакше не проживеш, житимеш, як оце я, серед степу голий, серед людей голодний». Та Данилко спав, притулившись до прадіда, спав без усіх отих мислей, що приходять з роками, спав, як трава, що нахиталася за день.

І всі весні його дитинства склалися в одну, прадід стояв, мов знатник, що знає всі весняні тайни, він здавався Данилкові господарем степових звичаїв. І щороку весна приходила краща й дужча, починав її бабак, що прокидався на Явдоху до сходу сонця й свистів. Прадід примічав, звідки в цей день вітер, коли з Дніпра — риба ловитиметься, коли із степу – добре на бджоли, коли з низу – буде врожай; а побачивши першу ластівку, треба було кинути на неї жменю землі – «на тобі, ластівко, на гніздо!», ластівки не летять у вирій, а, зчепившись ніжками, зимують на дні моря, ріки чи криниці.

Далі з'являвся голубий ряст, а прадід наказував зірвати його швиденько і топтати, приказуючи: «топчу, топчу ряст, дай, Боже, потоптати й того року діждати!», а хто не встигне – тому на той рік рясту не топтати, на лаві лежати, і ряст у Данилка був дивним тройзіллям, і казав Данилко за всіма, коли хтось трудний одужував, – «о, вже виліз на ряст!».

А перший грім, цей весняний будило, після нього земля розмерзається до краю, а дівчата біжать стрімголов умитися з криниці і втертися червоним поясом – на красу, а хлопці беруться за ріг хати й силкуються підняти – на силу, і тільки після першого грому вечеряють надворі, а не в хаті, о перший грім весни!

* *Сірно* – маленький низенький столик.

№ з/п	Завдання	Оцінювання	
1.	Обведіть кружечком букву, що позначає правильну відповідь.	L	L
	1. Автор твору «Дитинство»:	0	0
	А. Г. Тютюнник.	1	1
	Б. В. Стефаник.		
	В. Ю. Яновський.	L	L
		0	0
	2. Твір за жанром:	1	1
	А. Новела.		
	Б. Автобіографічна кіноповість.		
	В. Соціально-побутова повість.	L	L
		0	0
3. Визначте основні проблеми твору.		1	1
	А. Проблема функціонування рідної мови та інших мов.	2	2
	Б. Проблема єднання людини з природою.	3	3
	В. Проблема дитинства, дружби, зв'язку поколінь.		
	Г. Проблема свободи і волі людини.		
2.	А. Визначте стиль прочитаного тексту. Обведіть кружечком літеру, що позначає правильну відповідь.		
	А. Художній.	L	L
	Б. Публіцистичний.	0	0
	В. Науковий.	1	1
	Г. Офіційно-діловий.		
	Ґ. Розмовний.	L	L
		0	0
	Б. Підкресліть характерні для публіцистичного стилю слова та сполучення слів.	1	1
	Таємничий туман, громадська думка, срібна доріжка, здоровий спосіб	2	2
	життя, популярність, газетна стаття, логічні доводи, лебедина пісня.	3	3
	4	4	
	5	5	
3.	Визначте правильний варіант написання.	L	L
		0	0
	1. а) ь; б) апостроф;	1	1
	2. а) разом; б) окремо;	2	2
	3. а) окремо; б) разом;	3	3
	4. а) з; б) с;	4	4
	5. а) з ь; б) без ь;	5	5
	6. а) і; б) и;	6	6
	7. а) нн; б) н;	7	7
	8. а) ж; б) дж;	8	8
	9. а) л; б) лл;	9	9
10. а) цця. б) ться.	10	10	

4.	<p>Запишіть словосполучення, замінивши виділені слова синонімами з тексту.</p> <p>Чимало їстівного зела – _____;</p> <p>Заблукав у небі – _____;</p> <p>Хочеться дійти – _____;</p> <p>Зазирнути у прірву – _____;</p> <p>Повертається ввечері – _____.</p>	L 0 1 2 3 4 5	L 0 1 2 3 4 5
5.	<p>У якому рядку фразеологізми відповідають значенню тремтіти від холоду? Обведіть кружечком літеру, що позначає правильну відповідь.</p> <p>А. У рот води набрати, тримати язика за зубами.</p> <p>Б. Бити в саму душу, шпигнути в серце.</p> <p>В. Пробирають дрижаки, зуб на зуб не попадає.</p>	L 0 1	L 0 1
6.	<p>Складіть і запишіть два складних речення, в яких слово м'який вживалося б у прямому і переносному значенні.</p> <p>1. _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>2. _____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	L 0 1 2 L 0 1 2	L 0 1 2 L 0 1 2
7.	<p>Відновіть текст вірша, додавши, де потрібно, на місці крапок відповідні літери.</p> <p>Згаду...: так я в д...тинстві любив в...бігти вранц... із хати, тільки послухати шелести нив, з вітр... пісні поспівати. Що говорив мені в лісі струмок, що мені поле шуміло, мозок не міг зрозуміть їх думок, сер...це ж моє розуміло. Дивною казк... був мені світ, – так, наче він мені снів... . Безліч... пройшло з того час... вже літ, світ же, як сон, і лишився.</p> <p style="text-align: center;">(Олександр Олесь)</p>	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

8.	<p>Відредагуйте речення, запишіть їх.</p> <p>А. По дорученню вчителя ми готуємо цікаві міроприємства.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Б. Узявши участь у музичному фестивалі у місяці червні, мені вручили першу премію.</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p>
9.	<p>Доповніть прості речення так, щоб утворилися складні речення відповідного типу.</p> <p>А. Складнопідрядне з підрядною обставинною часу. Пахощі зрілого хліба особливо відчутні вечорами_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>Б. Складносурядне речення. Настояне на різнотрав'ї повітря розтікалося селом_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p> <p>_____</p>	<p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p>	<p>L 0 1 2</p> <p>L 0 1 2</p>
10.	<p>Вставте пропущені розділові знаки.</p> <p>На сорок святих, коли день порівняється з ніччю, у школу вчительці треба нести сорок бубликів по хатах печуть пшеничні жайворонки із дзьобиком і крильцями, всі діти в школі ласують цими жайворонками а в Данилка жайворонок із ячного тіста, і мати плакали не маючи й жмені пшеничного борошна.</p> <p>Данилко не розумів такого смутку і з гордістю показував усім у школі свого бравенького жайворонка він тюрлюнчав за нього і робив йому гніздечко а крильця були ловкенькі, о, та мати вміє зробити жайворонка, між усіма жайворонками він справжній жайворон! А всередині у ньому запечено травинку, і вона солодка як мед, багатші школярі давали вже за нього й бублика городського, та ба хіба в городі бачили коли-небудь такого жайворонка? Данилко поклав його перед себе на парті і, пишучи у зошит одно милувався із свого улюбленця, що сидів біля каламарця, мов живий, і скося поглядав на Данилків важкий труд, і справа кінчалася тим що Данилко віддав свого жайворонка аж за п'ять пшеничних і поніс додому за пазухою...</p> <p style="text-align: right;"><i>(За Ю. Яновським)</i></p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p>	<p>L 0 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10</p>

	Прадід Данило _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____	L 0 1 2 3	L 0 1 2 3
15.	<p><i>Виходячи з проблематики новели «Дитинство», сформулюйте три поради нащадкам. Відповідь запишіть трьома складними реченнями.</i></p> <p>1. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____</p> <p>2. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____</p> <p>3. _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____ _____</p>	L 0 1 2 3 L 0 1 2 3 L 0 1 2 3	L 0 1 2 3 L 0 1 2 3 L 0 1 2 3